

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 0 4 0 1 9 1 1 4

PREDPREIZKUS

**SLOVENŠČINA KOT DRUGI JEZIK
NA NARODNO MEŠANEM
OBMOČJU V PREKMURJU**
Izpitna pola 4

Književnost

Marec 2004 / 45 minut

Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik. Izhodiščno besedilo je na perforiranem listu, ki ga lahko iztrga. Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILO KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar!

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Izpitna pola je sestavljena iz 15 vprašanj.

Odgovore napišite v prostor, ki je za to predviden, jasno in čitljivo.

Na desni strani je ob vprašanjih navedeno možno število dosegljivih točk.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 8 strani, od tega 2 prazni.

Priloga: Ivan Cankar, Hlapec Jernej in njegova pravica (odlomek)

VIII

Jernej se je napotil po culo. Pred hišo je srečal Sitarja, pa ga ni pogledal in tudi Sitar je okrenil glavo.

»Samo po culo prihajam, samo po culo!« je rekel Jernej in je gledal predse, kakor da bi se pogovarjal s hišo, ne s Sitarjem. »Nič drugega ne bom pobral, ni potreba zaklepati hiše in kašče!«

Stopil je v vežo, šel je po lestvici v svojo izbo, ki si jo je bil nekoč sam izbral in pripravil pod streho. Postelja je bila tam, razpelo in molek nad posteljo, drugega nič. Na klinu je visela prazniška obleka, v košu pod klopjo je bilo spravljeno perilo. Postelja je bila pregrnjena s pisano plahto, ki mu jo je bil prinesel rajni Martin iz turške vojske za spomin. Na plahto je položil najprej prazniško obleko, nato perilo; ko pa je začel zgibati plahto in vezati culo z močno vrvjo, se mu je storilo hudo pri srcu. Zgrabilo ga je v prsih, vzdignilo se mu je v grlu, čudno kakor nikoli. Zato je Jernej pokleknil pred razpelo in se je pokrižal in se sklonil globoko, tako da je čelo naslonil na blazino.

»Oče naš, kateri si v nebesih... tvoje pravice iščem, ki si jo poslal na svet! Kar si rekel, ne boš oporekel; kar si napisal, ne boš izbrisal! Ne v ljudi ne zaupam, ne v svojo pravico ne zaupam, v tvoje pismo zaupam. Oče naš, kateri si v nebesih... neskončno si usmiljen, daj beraču vbogajme; neskončno si pravičen, daj delavcu plačilo! Oblagodari hlapca, ki je pravice lačen in žejen, nasiti ga in napoji! Samo ukaži, pa bo živa tvoja beseda in bo napolnila vsa srca, da bodo spoznala pravico!... Oče naš, kateri si v nebesih... ne izkušaj jih predolgo, dotakni se s prstom njih oči, da bodo čudežno izpregledale; in tudi svojega hlapca ne izkušaj predolgo, ker je že star in nadložen; in potolaži ga, ker je potr in slab od bridkosti! Oče naš, kateri si v nebesih...«

In Bog ga je potolažil in bridkost je izginila in mirno je bilo njegovo srce.

Tako je Jernej vstal, zadel je preko rame culo in škornje, vzal je v roko grčavo romarsko palico in se je napotil. Na pragu se je pokrižal.

»Srečen hodi, Jernej, če je božja volja, da nastopiš to pot; in srečen se povrni!«

Od daleč je ugledal Sitarja, ki je stal kraj senožeti.

»Odpusti jim!« je rekel Jernej v svojem srcu in je iztegnil roko v slovo in pozdrav.

PRAZNA STRAN

Pozorno preberite priloženi odlomek in odgovorite na vprašanja.

1. Snov povesti je

- a) avtobiografska
- b) mitološka
- c) socialna
- d) fantastična

(1 točka)

2. Kje se odlomek dogaja?

_____

(1 točka)

3. Katero molitev je Cankar parafraziral v odlomku?

_____

(1 točka)

4. Pojasnite, zakaj Jernej naslavlja svojo prošnjo na Boga.

_____

(2 točki)

5. Kateremu socialnemu stanu pripada Jernej?

_____

(1 točka)

6. Razložite, zakaj Jernej Sitarja ne pogleda.

_____

_____

(2 točki)

7. Za katero pravico se Jernej bojuje?

_____

(1 točka)

8. Pri kom je iskal pravico?

_____

(2 točki)

9. Zakaj Jernejev boj za pravico ni uspešen?

_____

(2 točki)

10. Razložite simbol »strašne bakle«, »ognja sodomskega« na koncu povesti.

_____

_____

(3 točke)

11. Izpisanim primerom pripišite poimenovanja za stavčne ali besedne figure.

Samo po culo prihajam, samo po culo! _____

Zgrabilo ga je v prsah, vzdignilo se mu je v grlu, čudno kakor nikoli.

Zato je Jernej pokleknil pred razpelo in se je prekrižal in se je sklonil globoko /.../

_____

(6 točk)

12. Iz odlomka izpišite primer paralelizma členov.

_____

(2 točki)

13. Katere pobude so vplivale na nastanek povesti?

- a) Cankarjevo srečanje s kmečkim človekom, ki je v mestu iskal pravico zoper svojega brata.
- b) Cankarjeva želja napisati ustrezen politični program kmečke stranke, s katerim bi nastopal na volitvah.
- c) Cankarjevo hotenje napisati agitacijsko politično brošuro, ki bi zajela kmečko vprašanje.

(Obkrožite črki pred pravilnima odgovoroma.)

(2 točki)

14. Povežite s črto pisatelja in njegova pripovedna besedila.

Ivan Cankar	Samorastniki Na klancu Hlapci Za narodov blagor Režonja na svojem Podobe iz sanj Kurent Hiša Marije Pomočnice
-------------	--

(2 točki)

15. Katere od navedenih trditev ne ustrezajo definiciji povesti?

- a) Povest je pripoved v prozi z več dogodki in osebami.
- b) Povest je literarna zvrst, ki je po obsegu daljša od novele.
- c) Povest je lirski pesnitev s tragičnim koncem.
- d) Povest je pripoved v prozi, ki se od romana loči po manjšem obsegu in zahtevnosti.

(2 točki)

PRAZNA STRAN